

พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534

พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2551 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 23 สิงหาคม 2551 กฎหมายฉบับนี้ได้เปลี่ยนแปลงหลักการของกฎหมายเดิมหลายเรื่อง สรุปคร่าวๆได้ดังนี้

เดิมสำนักทะเบียนอำเภอจะให้บริการงานทะเบียนราษฎรแก่ประชาชนเฉพาะในเขตอำเภอ แต่ไม่รวมประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาล แต่เมื่อได้มีการแก้ไขกฎหมายใหม่ ให้สำนักทะเบียนอำเภอสามารถให้บริการงานทะเบียนราษฎรแก่ประชาชนในเขตเทศบาลที่ตั้งในเขตท้องที่อำเภอได้ สรุปง่ายๆว่า เดิม ถ้าประชาชนได้คลอดลูกที่ โรงพยาบาลมหाराช โรงพยาบาลคริสเตียน โรงพยาบาลนครินทร์ซึ่งอยู่ในเขตเทศบาล ก็ต้องแจ้งเกิดที่เทศบาลเท่านั้น แต่ในปัจจุบันเมื่อกฎหมายแก้ไขใหม่ ก็สามารถไปแจ้งการเกิดที่อำเภอเมืองได้ สรุปว่าปัจจุบันสะดวกที่ไหนไม่ว่าจะเป็น เทศบาลหรืออำเภอ ก็ไปที่นั่นได้เลย หรือในกรณีตายก็ต้องแจ้งต่อท้องที่ที่ตายหรือพบศพ (คือตายหรือพบศพในเขตเทศบาลก็ต้องแจ้งต่อเทศบาล) แต่กฎหมายใหม่แก้ไขใหม่ให้แจ้งต่ออำเภอก็ได้ เพื่ออำนวยความสะดวกและบรรเทาความเดือดร้อนแก่ประชาชนส่วนใหญ่ที่ไม่รู้กฎหมาย

แต่กฎหมายยังไม่ได้แก้ไขใหม่ที่จะให้ไปแจ้งที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ อีกไม่นานกฎหมายน่าจะแก้ไขเพิ่มความสะดวกแก่ประชาชนยิ่งขึ้น

ตามกฎหมายกำหนดให้นายทะเบียน (ซึ่งก็คือปลัดเทศบาล) ใช้อำนาจในการจำหน่าย ยกเลิก เพิกถอน ระบุแก้ไขรายการทะเบียน ถ้าเชื่อได้ว่าการแจ้งรายการในเอกสารโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย แต่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองคือเปิดโอกาสให้ผู้กรณีได้ทราบข้อเท็จจริงเพื่อโต้แย้งก่อนที่นายทะเบียนจะมีคำสั่ง และให้โอกาสผู้กรณีอุทธรณ์คำสั่งนายทะเบียนได้ ตัวอย่างที่เกิดขึ้นจริงคือ นาย ก. มีบ้านอยู่นอกเขตเทศบาล คืออยู่ที่ตำบลปากพูน ต้องการจะย้ายเข้ามา ในเขตเทศบาล ตามหลักก็คือให้ นาย ข. ซึ่งเป็นเจ้าของบ้านที่อยู่ในเขตเทศบาล มาแจ้งย้ายให้ นาย ก. เข้ามาอยู่ในบ้านของตน แต่ก็มีกรณีที่ นาย ก. นำเอาใบยินยอม จากนาย ข. ซึ่งเป็นเจ้าบ้านที่ยอมให้นาย ก. ย้ายเข้ามาในบ้านของตน แต่หากปรากฏว่าความจริงแล้ว นาย ข. ไม่ได้ยินยอม แต่ นาย ก. แอบปลอมลายเซ็นนาย ข. ซึ่งเป็นเจ้าบ้าน แล้วก็เอามาให้เจ้าหน้าที่ดู เจ้าหน้าที่หลงเชื่อก็เพิ่มชื่อ นาย ก. เข้ามาอยู่ในบ้านนาย ข. กรณีนี้นาย ก. ทำผิดกฎหมายหลายประการ อาจถูกแจ้งความว่าแจ้งความเท็จ ปลอมลายเซ็น และผิดตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 นี้ ซึ่งมีโทษจำคุกด้วย ในกรณีนี้ปลัดเทศบาลในฐานะนายทะเบียน ย่อมมีสิทธิ ยกเลิก เพิกถอนชื่อในทะเบียนบ้าน ที่นาย ก. มาทำได้ แต่นายทะเบียนต้องแจ้งให้ นาย ก. ทราบเพื่อให้ นาย ก. ได้มีโอกาสโต้แย้งหรือชี้แจงข้อเท็จจริงก่อน หรือมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนที่เพิกถอนชื่อออกจากบ้านของ นาย ข. ตามกฎหมายก่อน

นอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดห้าม หน่วยงานของรัฐ หรือ พนักงานสอบสวนนำข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรที่ได้รับจากนายทะเบียน นำไปใช้ในเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับราชการหรือไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ขอข้อมูล โดยกำหนดโทษจำคุกไว้หากฝ่าฝืน เพื่อเป็นการประกันความปลอดภัยและคุ้มครองสิทธิของเจ้าของข้อมูล ยกตัวอย่างเช่น ชื่อ ที่อยู่ ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งย่อมเป็นความลับ ไม่สามารถเปิดเผยได้หากบุคคลนั้นไม่ยินยอม เจ้าหน้าที่ของเทศบาลจะนำเอาชื่อที่อยู่ไปให้บริษัทบัตรเครดิต หรือบริษัททวงหนี้ไม่ได้ หากกระทำเช่นนั้นย่อมมีความผิดหรือกรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจมาขอข้อมูลเกี่ยวกับชื่อ ที่อยู่ของประชาชน ก็ต้องนำไปใช้เพื่อการสอบสวน จับกุม หรือเกี่ยวกับราชการเท่านั้น จะเอาข้อมูลไปใช้เพื่อการอย่างอื่นไม่ได้ โดยกฎหมายกำหนดโทษทางอาญาให้รับโทษจำคุกและโทษปรับด้วย ในกรณีนำเอาข้อมูลไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ตามที่ได้แจ้งไว้กับนายทะเบียน หรือนำไปใช้เพื่อทางธุรกิจ

นอกจากนี้มีข้อมูลที่ควรทราบได้แก่กรณีการแจ้งเกิดต้องแจ้งภายใน 15 วัน กรณีเกิดในบ้านก็คือเกิดกับหมอบุญ หรือภายใน 30 วัน กรณีเกิดนอกบ้าน ซึ่งก็คือเกิดที่โรงพยาบาล เกิดในรถ เป็นต้น ถ้าแจ้งไม่ทันก็สามารถร้องขอ

แจ้งการเกิดเกินกำหนดได้ แต่ถ้ากรณี พ่อ - แม่ ยังเป็นเด็กที่ยังอายุไม่เกิน 20 ปี ก็ให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองเป็นผู้แจ้ง แต่ถ้าอายุเกิน 20 ปีแล้วก็แจ้งได้ด้วยตนเอง แต่ต้องเสียค่าธรรมเนียมเพราะแจ้งเกินกำหนด

นอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดเพิ่มเติมอีกว่าให้เจ้าหน้าที่รับแจ้งเกิดเด็กทุกคนที่เกิดในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด หรือไม่ได้สัญชาติไทยทั้งเป็นบุตรของคนต่างด้าวที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง กฎหมายกำหนดให้นายทะเบียนต้องรับแจ้งการเกิดและออกสูติบัตรให้ทุกคน

กันทร กฤตรัชชพันธ์
นิติกร